

Uitwerking strategie Scherpenzeel

Provincie Gelderland, sterk bestuur, april 2018

Inleiding

De gemeente Scherpenzeel is kwetsbaar. De ambtelijke organisatie is kwetsbaar (veel vacatures en weinig strategische kwaliteit), de bestuurlijke organisatie kampt met moeilijke communicatie naar elkaar toe.

In deze notitie een strategie om de bestuurskracht van Scherpenzeel te versterken.

Doel en stappen strategie

Doel van de strategie is een gemeente Scherpenzeel die de basis op orde heeft, samen kan werken op complexe zaken (zowel regionaal in de FoodValley, als met buurgemeenten op bv ICT gebied). Daarvoor achten wij de volgende stappen nodig:

- Waarnemingen van waarnemend burgemeester Corry van Rhee- Oud Ammersveld zijn mooi begin van gesprek. Bevestigen onze zorgen over de gemeente, al hebben wij weinig ervaring uit de programma's qua samenwerking met de gemeente: De waarnemend burgemeester en gemeentesecretaris zien dat er iets moet gebeuren, waarbij de vragen duidelijk op tafel liggen, al in gebracht door de waarnemend burgemeester:
  - Welke (economische) ontwikkeling wordt nagestreefd voor de gemeente?
  - Is het gewenst dat Scherpenzeel zelfstandig blijft of niet?
  - Wat moet er vervolgens gebeuren om de haalbaarheid van keuzes te onderbouwen?
  - Wat betekenen keuzes voor de gemeentelijke organisatie?
  - Wie is een logische samenwerkingspartner?
- In de bestuurlijke gesprekken de volgende punten bespreken:
  - In de toekomst (met bv de omgevingswet in aantocht) is het belangrijk dat Scherpenzeel voldoende kwaliteit van dienstverlening kan bieden aan haar inwoners. Er is in ieder geval een duidelijke visie en aanpak nodig. Hierbij is een open houding naar de toekomst toe belangrijk.
  - De gemeente wil zelf zo snel mogelijk starten met 1.) een toekomst visie en 2.) een regionale positiebepaling. Gezien de waarnemingen van de burgemeester en de bevindingen in het integriteitsonderzoek ligt er een basis van waaruit vertrokken kan worden.
  - Voorwaarden voor het visie en positiebepaling:
    - Onafhankelijk
    - Open naar de toekomst, geen taboes

Communicatie: tot nu toe heeft Scherpenzeel zich niet in het openbaar geroerd tav onze Statennotitie. Onze strategie is om als provincie niet de openbaarheid op te zoeken. Dit werkt averechts. De lijn is om het gesprek aan te gaan met college en raad en nadrukkelijk samen op te trekken.

Uitgewerkt proces

1. Na 21 maart/begin april:

- a. Gesprek gemeentesecretaris: *9 maart ingelicht over globale bevindingen en vooruitzicht van een Statennotitie. Herkent zich in beeld en ziet dat er hard gewerkt moet worden aan de ambtelijke organisatie en aan relaties in college en raad. Een regionale positiebepaling staat bij haar op de agenda om uit te gaan voeren.*
- b. 22 maart statennotitie gestuurd naar burgemeester en gemeentesecretaris. *Reactie burgemeester: heet Jan Markink van harte welkom en wacht een afspraakverzoek af.*
- c. Projectgroep interne collega's, intern: welke concrete problemen zie je (voorbeelden), analyse delen en bespreken, welke oplossing. *Reacties: geen ervaringen positief of negatief met Scherpenzeel. Doen er niet toe in de regiostrategie en de gebiedsopgaven.*

2. 3 april: naar buiten

- a. Persbericht
- b. Statennotitie openbaar
- c. Brief naar gemeente over partnerschap, uitnodigen om verder samen te werken

3. Eind april/Begin mei:

- a. Brief aankondiging bestuurlijk gesprek verzenden
- b. Laten plannen gesprek
- c. Ambtelijk gesprek om bestuurlijk overleg voor te bereiden
- d. Uitgewerkte scenario's bespreken met accounthouders en in team
- e. Ambtelijke projectgroep weer bij elkaar
- f. Annotatie in concept:
  - i. Delen met team, feedback
  - ii. Delen met projectgroep
  - iii. Rondvraagnotitie GS

4. 1 Mei: voorbereiden bestuurlijke overleg met college.

Vorbereiding agenda tbv duo-gesprek met de gemeentesecretaris Wilma van de Werken:

- Beeld van Scherpenzeel van nieuwe college
Het nieuwe college heeft een beeld waar ze met de gemeente heen wil, wat zijn belangrijke items in het coalitieakkoord. Een belangrijk punt is zelfstandigheid van de gemeente.
- Beeld van Scherpenzeel van de provincie
*Het beeld van de provincie hier delen (kwetsbare organisatie, gedoe in het college en in de raad), daarnaast een open vraag naar de (bestuurlijke) toekomst van de gemeente.
Waarom is zelfstandigheid zo belangrijk? Is uitgangspunt niet de inwoner van de gemeente?*
- Toekomst perspectief
Gemeente wil een toekomst visie maken, zo snel mogelijk. Gaan we

die samen maken? En hoe ga je naar de raad, of misschien ga je wel met de inwoners praten? Dus 1) hoe zie je de toekomst van je gemeente en 2) hoe ga je dat organiseren?

5. Mei/ juni: Bestuurlijk overleg

- a. 2 gedeputeerden en nieuwe college gemeente. Korte samenvatting:
- b. Doel (annotatie met kort advies en achterliggende feiten):
  - i. onze zorgen delen
  - ii. gesprek raad voorbereiden
  - iii. voorstellen opdracht te verlenen voor een bestuurskrachttraject: als college hiervoor open staat, met elkaar bespreken hoe naar de raad te gaan.
  - iv. Onze ervaring van het verleden (ronde van Jan): raad en college herkennen zich totaal niet in beelden en staan ronduit vijandig tov bestuurskrachttraject.

6. Eind juni:

- a. Terugkoppeling naar GS:
  - i. Inschatting medewerking college B&W: zie onder bij vervolg
  - ii. Voorstel passende opdracht.
  - iii. Gemaakte afspraken
  - iv. Voorstel hoe het gesprek met de raad te voeren
- b. Voorbereiding gesprek met de raad
  - i. Gesprek met griffier
  - ii. Plannen gesprek

7. September/oktober: gesprek met de raad

- a. Delen zorgen en mogelijkheden
- b. Samen opdracht verlenen?

8. Begin november: Vervolg, scenario's:

- a. College B&W meewerkend: opdracht verlenen, direct na overleg raad
- b. College B&W werkt tegen:
  - i. Na gesprek raad, wel medewerking: een opdracht
  - ii. Na gesprek raad, geen medewerking college of raad:
    - Regierol provincie.
    - Aankondigen dat wij een voorstel doen voor een bestuurskrachttraject (nadrukkelijk focus op opschaling en organisatieverbeteringen)
    - Opstellen onderzoeksplan: bespreken met college Scherpenzeel
    - Instellen begeleidingsgroep
    - Opdracht verlening GS (regie)

9. Februari 2019: Opleveren resultaat bestuurskrachttraject

10. Maart 2019: PS verkiezingen

11. Mei 2019: voorbereiding besluitvorming

12. Najaar 2019: besluitvorming gemeenteraad over oplossing

Inhoudelijke scenario's

Ons beeld is dat Scherpenzeel de ambtelijke organisatie niet op orde heeft en de relaties tussen het college en de raad het werken niet makkelijker maken. Ze kunnen niet meedoen op een wederkerige manier in de vaart der volkeren van de Food Valley en samenwerking is vaak het verschuiven van taken naar een andere gemeente.

We verwachten dat tijdens het bestuurskrachttraject blijkt dat zelfstandigheid van de gemeente niet de beste optie is voor de inwoners van de gemeente (dienstverlening, financiën, slagkracht en ontwikkelkracht). Er zijn verschillende mogelijke oplossingen voor (en hopelijk ook door) Scherpenzeel denkbaar:

1. Verbetertraject intern (ambtelijke en bestuurlijk)
  - a. Verbeterpunten en oplossingen in beeld
  - b. Gemeente kijkt wat er nodig is voor een stabiele toekomst, beheergemeente.
2. Ambtelijke fusie
  - a. Een mogelijkheid zou kunnen zijn dat de ambtelijke organisatie samen gaat met Veenendaal (waar ze nu veel mee doen) of Barneveld (grote broer).
3. Deeltijd burgemeester delen met buurgemeente, bijvoorbeeld Veenendaal of Barneveld. Deze optie is nog niet mogelijk op dit moment.
4. Herindeling
  - a. Een ambtelijke fusie zonder een stip op de horizon is vaak bestuurlijk geen duurzame oplossing.
  - b. Met verschillende opties:
    - i. Barneveld (meest handig voor Gelderland)
    - ii. Veenendaal (vanwege de samenwerkingen met Scherpenzeel handig voor Scherpenzeel?), maar Utrecht?
    - iii. Renswoude en/of Woudenberg (overal 'gedoe' in de raden en coalitievorming) en Utrecht?

Mogelijke scenario's:

Bestuurlijk overleg duo, beeld op tafel reactie college:

1. Huidige college is weldenkend en zelfreflectief en herkent en erkent dat er iets moet gebeuren. Wil zelf of samen met ons opdracht geven onderzoek te doen naar de vragen van de waarnemend burgemeester. Opdracht vanuit de raad is sterk, maar is dat realistisch en handig? Onderzoek sowieso met fractievoorzitters? Hoe zou het woord opschalen vallen?
2. College herkent (deels), maar ziet geen noodzaak actie te ondernemen. Wij vinden wel dat er actie nodig is, vragen naar belemmeringen. Dan alsnog regie nemen en zelf opdracht verlenen.
3. College herkent niet, vindt dat het goed gaat. Dan moeten we een ander gesprek met de raad voeren. Even goed over nadenken hoe we dat doen (fractievoorzitters vragen, via de partijijn vragen waar zorgen voor de raad zitten?)

Wat gebeurt er als we 'niets' doen?

1. Gemeente pakt eigen verantwoordelijkheid nu de waarnemend burgemeester de knuppel in het hoederhok heeft gegooid.
2. Het college durft niet, gemeente kabbelt voort en zal geen input en invloed meer kunnen uitoefenen op grote delen van beleid: regionaal wordt er van alles besloten (zonder echte invloed van Scherpenzeel, want ze doen niet mee), maar ook in de samenwerkingen die ze aan zijn gegaan (ICT) zal degene die het meest betaald, het meest bepalen.
3. Het ambtelijk apparaat zal de aankomende nieuwe verantwoordelijkheden niet meer aankunnen (omgevingswet, energietransitie, klimaatadaptatie...)

Acties nodig:

1. Gevoel krijgen bij nieuwe coalitie: hoe staan die er in? Kan dat voor het bestuurlijke overleg? (1 mei voorbespreking met gem. sec.)
2. Gevoel krijgen bij nieuwe raad: wat is de teneur, hoe geharnast of toch open gesprek over de toekomst?
3. Onderzoeken hoe Barneveld en Veenendaal daar in staan (en de provincie Utrecht uiteraard).